

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 7CoPr/4/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5414204586
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2016:5414204586.2

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľky: Mgr. W. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom G., I. X, právne zastúpená Mgr. Dr. Antonom Kušnírom, advokátom so sídlom G., X. Y. XX, proti odporcom: 1/ Okresný súd Žilina, so sídlom Žilina, Hviezdoslavova 28, 2/ Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom Bratislava, Župné námestie 13, IČO: 00 166 073, v konaní o doplatenie platu sudcu a paušálnej náhrady, na základe odvolania navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Dolný Kubín č.k. 4Cpr/1/2014-82 zo dňa 3. marca 2015, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol „konanie“ (správne návrh - pozn. odvol. súdu) vo zvyšnej časti uplatneného nároku, t.j. o zaplatenie úroku z omeškania vo výške 9 % zo sumy 1.980,70 eur od 16.08.2011 do 10.07.2014. Vychádzal zo skutočností, že „pred začatím konania vo veci samej“ (správne logicky po začatí konania - pozn. odvol. súdu) došlo k zastaveniu konania na základe späťvzatia návrhu (motivovaného informáciou, že žalovaný nárok bude dňa 11.07.2014 vyplatený) navrhovateľkou v časti istiny a úroku z omeškania za obdobie po 11.7.2014. Požadovanú istinu pritom predstavoval nedoplatok na platových náležitostiach spôsobený znížením platu navrhovateľky ako sudkyne vykonaný oznámením č. 1SprO/56/11 z 18.11.2011 podpísaným predsedom Okresného súdu Žilina s odkazom na § 2 ods. 1, § 29g ods. 1 zákona č. 500/2010 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľoch SR.

Nadväzne po vymedzení chronológie postupných zmien týkajúcich sa § 2 zákona č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľoch SR prvostupňový súd konštatoval, že v rámci predmetného oznámenia o výške a zložení funkčného platu navrhovateľky došlo predsedom Okresného súdu Žilina k aplikácii § 2 v tom čase platného znenia zákona č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov, t.j. v znení účinnom od 1.1.2011. Účinnosť tejto normy bola následne/ neskôr pozastavená uznesením Ústavného súdu SR sp. zn. PL.ÚS 99/2011 zo dňa 22.06.2011, na ktoré rozhodnutie predseda Okresného súdu Žilina reagoval vydaním oznámenia o výške a zložení funkčného platu 1SprO/684/11 zo dňa 17.08.2011. Výplata doterajšieho platu preto bola navrhovateľke pozastavená dňom 25.07.2011.

K strate účinnosti aplikovaného § 2 zákona č. 120/1993 Z. z. došlo dňom 18.04.2014, kedy bol v Zbierke zákonov uverejnený predmetný Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL.ÚS 99/2011 zo dňa 11.12.2013. Do uvedeného dňa (18.04.2014) bola účinnosť § 2 zákona č. 120/1993 Z. z. len pozastavená, t.j. zákon nestratil záväznosť, ale len dočasne (od 26.7.2011) aplikovateľnosť. Definitívnu účinnosť teda stratil až dňa 18.04.2014, ktorým dňom prestal byť záväzne aplikovateľný a preto až týmto dňom, podľa súdu I. stupňa, vznikol navrhovateľke nárok na doplatenie základného platu a mesačnej paušálnej náhrady súvisiacej s výkonom jej funkcie.

Následne mali byť platové náležitosti navrhovateľky v súlade s § 87 ods. 1, § 90 zákona č. 380/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení, vyrovnané v nasledujúcom výplatnom termíne po 18.04.2014. Nakoľko k tomu nedošlo, táto situácia by teoreticky

zakladala nárok na prípadné omeškanie, navrhovateľka však nepreukázala, kedy a či bolo o jej platových náležitostiach rozhodnuté a kedy v skutočnosti k vyplateniu nárokov spojených s názorom Ústavného súdu SR sp. zn. PL.ÚS 99/2011 došlo. Z opísaných dôvodov vyhodnotil prvostupňový súd uplatnený nárok na úrok z omeškania za obdobie od 16.08.2011 do 10.07.2014 za nedôvodný.

Podľa okresného súdu nie je možné stotožniť sa ani s argumentáciou navrhovateľky o uznaní dlhu odporcami 1/ a 2/ v zmysle § 558 veta prvá OZ, čím mal automaticky vzniknúť nárok na úroky z omeškania podľa § 517 OZ, nakoľko odporcovia 1/ a 2/ takýto prejav neurobili a nárok bol uspokojený len na základe príslušného nálezu Ústavného súdu SR.

Záverom prvostupňový súd uviedol, že námietku nedostatku pasívnej legitímácie odporcov 1/ a 2/ nepovažuje za dôvodnú a to vo vzťahu k odporcovi 1/ s poukazom na 90 ods. 1, 2 zákona č. 385/2000 Z. z. a vo vzťahu k odporcovi 2/ vzhľadom na ust. § 65 ods. 5 a § 25 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z.

O trovách konania rozhodol s poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že procesne úspešným odporcom ich právo na náhradu trov nepriznal. Odporca 1/ si totiž trovy konania neuplatnil, odporca 2/ si síce v písomnom vyjadrení trovy uplatnil, avšak v priebehu konania nebolo zistené, že by mu nejaké trovy vznikli.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie navrhovateľka a dovoľavala sa zmeny napadnutého rozhodnutia v podobe vyhovenia je návrhu v plnom rozsahu. Okresnému súdu vytýkala nesprávne právne posúdenie vecí, pričom zdôraznila, že jej právny nárok je odvedený od práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym legislatívnym postupom Slovenskej republiky, a to prijatím časti zákona, ktorý bol neskôr vyhlásený za protiústavný a derogovaný Ústavným súdom SR. V tejto spojitosti zdôraznila, že materiálny právny štát je spojený s konceptom legislatívnej zodpovednosti štátu, z čoho vyplýva, že štát sa musí správať ako racionálny zákonodarca, ktorý je pri prijímaní právneho predpisu opatrný a prezieravý. Zároveň z teórie pozitívneho záväzku štátu vyplýva povinnosť prijímať také zákony, ktoré naplňajú obsah a zmysel Ústavy. Nadväzne by síce malo zlyhanie štátu pri plnení jeho legislatívnej povinnosti zakladať legislatívnu zodpovednosť, výslovná úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú „parlamentom v Slovenskej republike“ však neexistuje. Pokiaľ sa ale navrhovateľka nemôže domáhať práva na náhradu škody podľa ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú v prípade verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, to neznamená, že sa jej nemôže domáhať „inou formou, teda civilnou žalobou“, ako to učinila, a to „na základe základných právnych princípov a ustanovení Ústavy SR“. Pripustenie možnosti vzniku škody ale nepripustenie možnosti domáhať sa náhrady by totiž bolo v rozpore s princípmi materiálneho právneho štátu. Odvolateľ teda uzavrel, že za určitých okolností môže legislatívna zodpovednosť vyústiť do vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej porušením legislatívnej povinností štátu, pričom prvým predpokladom je existencia ústavne aprobovaným spôsobom vysloveného porušenia legislatívnych povinností parlamentu, k čomu došlo Nálezom Ústavného súdu SR z 11.12.2013, sp. zn. PL.ÚS 99/2011. Vzhľadom na to je obrana odporcov v tom smere, že subjektívne nie sú zodpovední, keďže len aplikovali platný a účinný zákon, irelevantná, nakoľko konkrétne cez výkon ich právomoci došlo k poškodeniu navrhovateľky. Ich zodpovednosť je teda daná objektívne bez zavinenia.

Podľa odvolateľa je v konaní nastolená zásadná právna otázka, s ktorou sa konajúci súd vôbec nezaoberal a to či je možné pripustiť retroaktívne účinky nálezu Ústavného súdu SR, ktorým Ústavný súd zrušil protiústavné časti zákona od vyhlásenia nálezu, t.j. či nález má účinky na už existujúce právne vzťahy. V tejto súvislosti sa navrhovateľka prikláňa k názoru, že kauza má svoj pôvod v dobe, kedy protiústavná časť právneho predpisu ešte platila, avšak súd o kauze rozhoduje už v dobe, kedy už nastali účinky derogačného nálezu Ústavného súdu SR, t. j. derogované časti zákona prestali byť súčasťou právneho poriadku SR, čo spôsobuje, že v takomto prípade už nie je možné, aby protiústavný (zrušený) zákon (jeho časť) bol aplikovaný na vec. Poukázal pritom na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21Cdo/1704/2007, v zmysle ktorého v civilom konaní má súd vždy prihliadať k tomu, že ustanovenie zákona, na ktorom spočíva uplatnený nárok, bolo Ústavným súdom vyhlásené za protiústavné, aj keď bol zrušený až po tom, čo boli splnené predpoklady vzniku nároku. Ak bol pri zákone alebo jeho jednotlivom ustanovení nálezom Ústavného súdu deklarovaný rozpor s ústavným poriadkom a ak došlo z tohto dôvodu k jeho zrušeniu ku dňu, ktorý bol v náleze určený, musí byť k tejto špecifickej vlastnosti (protiústavnosti) zrušeného zákona vždy prihliadané. Na vertikálne vzťahy občan - verejná moc (ktorým vzťahom je aj posudzovaná vec) je teda nevyhnutné retroaktívne vzťahovať vyslovenie protiústavnosti medzitým už legislatívou zrušeného zákona. Prává retroaktivita v prípade vyslovenia protiústavnosti u zrušeného zákona a posúdenie predchádzajúcich skutkových konaní ústavne konformnou právnou úpravou s účinkami ex tunc na strane verejnej moci nezakladá porušenie princípu ochrany dôvery občanov v právo, resp. zásah do novonadobudnutých práv. Z uvedeného je možné pre toto konanie

ustáliť, že navrhovateľka má právo domáhať sa popri nedoplatení časti mzdy aj príslušenstva svojho platového nároku v podobe úroku z omeškania od momentu, kedy došlo k porušeniu jej práv a povinností verejnou mocou a nie až momentom, jedy bol zverejnený nález Ústavného súdu. Dodala, že pokiaľ by deklarovanie protiústavnosti zrušeného zákona nemalo žiadny dopad na existujúce právne vzťahy, bolo by zbytočné, aby takúto činnosť Ústavný súd vôbec vykonával.

Taktiež sa odvolateľ nestotožnil s názorom, že platové náležitosti majú byť vyrovnané v nasledujúcom výplatnom termíne po 18.04.2014. Škoda totiž navrhovateľke nevznikla až 18.04.2014, keď bolo rozhodnutie Ústavného súdu uverejnené v Zbierke zákonov, ale dňom kedy jej nebol vyplatený plat vo výške, ktorý jej patril, keby nebol prijatý a nestal sa účinný zákon neskôr vyhlásený za protiústavný. Navrhovateľka má za to, že takéto rozhodnutie má deklaratórny charakter a ako také je právnym základom na prípadné uplatnenie nároku na náhradu škody. Pripustenie opačného názoru by znamenalo možnosť značnej devalvácie právneho úkonu navrhovateľky, keď je teoreticky možné, aby konanie o súlade právnych predpisov trvalo dlhšie obdobie, pričom práve úroky z omeškania sú kompenzáciou straty reálnej hodnoty majetkového peňažného nároku. Okrem toho vyplatenie rozdielu medzi platovými nárokmi dňa 11.07.2014 nebolo v konaní medzi účastníkmi sporné. Súd si teda v zmysle § 120 ods. 3 O.s.p. mohol osvojiť zhodné tvrdenia účastníkov. Navyše dokazovanie omeškania odporcov, teda že plat nebol včas vyplatený je dokazovaním negatívnej skutočnosti, čo je neprípustné.

Napokon odvolateľ napadol výrok o trovách konania, nakoľko v časti o zaplatenie istiny je nutné úspech prirátat' na stranu navrhovateľky, ktorá vzala návrh späť vzhľadom na skutočnosť, že žalovaná suma bola zo strany odporcov uhradená, t.j. na základe správania odporcov.

V písomnom vyjadrení k odvolaniu odporca 1/ navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že pokiaľ navrhovateľka poukazuje na povinnosť Národnej rady SR zabezpečiť, aby legislatíva bola v súlade s Ústavou SR, túto povinnosť nemožno vzťahovať k odporcovi 1/ ako orgánu štátnej správy riadenia súdu. Práve citované ustanovenie zákona č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov môžu byť v rozpore s Ústavou SR, keď zákonodarný orgán sám seba zbavuje zodpovednosti za prijatie protiprávneho stavu. Preto ak by si navrhovateľka uplatňovala nárok postupom podľa zákona č. 514/2003 Z. z. a všeobecný súd by sa stotožnil s prípadným rozporom § 6 a § 9 predmetného zákonného ustanovenia vo vzťahu k legislatívnej zodpovednosti NR SR s Ústavou SR a predložil vec na rozhodnutie Ústavnému súdu SR, mohla by byť vo vzťahu k nároku na náhradu škody navrhovateľka úspešná. Za daného legislatívneho vzťahu (zrejme stavu - pozn. odvol. súdu) však nejestvuje pre navrhovateľku žiadne právo, ktorým by bolo možné priznať ňou uplatnené nároky. Uzavrel, že navrhovateľka vždy argumentuje zodpovednosťou štátu a štátnej moci, preto nároky nemožno smerovať voči odporcovi 1/. Takéto nároky voči odporcovi nemôže odôvodniť ani prípadná prípustná retroaktivita nálezů ústavného súdu, nakoľko osobnému úradu sudcu, ktorý nemožno stotožniť s odporcom 1/, nemôže vzniknúť povinnosť uložená zákonom skôr, ako je takýto zákon účinný a len za dobu účinnosti.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods.1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie podal účastník konania (§ 201 prvá veta O.s.p.) v zákonom stanovenej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.), preskúmal vec v rozsahu vymedzenom v § 212 ods. 1,2 písm. b/ O.s.p. a bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) rozsudok súdu I. stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ ods. 2 O.s.p.

Východisko sa v reakcii na predostretú odvoláciu argumentáciu žiada uviesť, že navrhovateľka v pôvodnom návrhu svoj nárok uplatnila ako mzdový nárok. Až v odvolaní pristúpila k právnemu zdôvodneniu nároku ako uplatneného titulom náhrady škody spôsobenej porušením legislatívnych povinností štátu, pričom však sama (správne) konštatuje, že aktuálna právna úprava vylučuje takúto zodpovednosť zákonodarcu. Možné riešenie (v prípade ak by sa s ním stotožnil konajúci sudca) ponúka vo svojom vyjadrení odporca 1/ a to vyvolanie konania o súlade takejto (reštriktívnej) právnej úpravy s úpravou základného práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom resp. nezákonným rozhodnutím, obsiahnutou v Ústave SR. Bez ohľadu na uvedené však platí, že právne posúdenie uplatneného nároku je v konečnom dôsledku vecou konajúceho súdu/sudcu.

Nadväzne je v tejto spojitosti opodstatnená námietka odvolateľa o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku, nakoľko nedáva špecifickú (presvedčivú a dostatočnú) odpoveď na tie právne otázky posudzovanej veci, ktoré sú z hľadiska jej predmetu relevantné (pozri napr. Georiadis c. Grécko). Už len na základe obrany odporcov prezentovanej v konaní totiž vyvstala potreba (ako

správne poznamenal odvolateľ) náležitého posúdenia retroaktívnych účinkov nálezu Ústavného súdu z pohľadu ustálenia okamihu vzniku omeškania. Odvolací súd v danej spojitosti upriamuje pozornosť prvostupňového súdu napr. na nález Ústavného súdu SR č.k. I.ÚS 51/06-26 zo dňa 8.6.2006, zaoberajúceho sa jednotlivými variáciami hmotnoprávných účinkov nálezov Ústavného súdu SR vydaných v konaniach o súlade právnych predpisov.

Okrem toho, minimálne v rozsahu, v ktorom okresný súd zamietol návrh na úrok z omeškania za obdobie po najbližšom období splatnosti mzdových nárokov navrhovateľky, sa možno stotožniť s tvrdením odvolateľa o nesprávnosti takéhoto (zamietavého) záveru z dôvodu nesporného (medzi účastníkmi konania) charakteru skutočnosti/momentu, kedy došlo k doplateniu žalovaných nárokov. Ak teda podľa (náležitého) záveru prvostupňového súdu mali byť nároky navrhovateľke doplatené najneskôr v bezprostredne nadväzujúcom výplatnom termíne (po zverejnení nálezu ÚS SR), je neopodstatnená nadväzujúca úvaha súdu I. stupňa, že navrhovateľka neuniesla dôkazné bremeno vo vzťahu k okolnosti, kedy jej bol doplatok uhradený.

Úlohou okresného súdu v ďalšom konaní bude preto opätovne posúdiť uplatnený nárok v zmysle prezentovaných záverov odvolacieho súdu a vysloviť preskúmateľný záver vo vzťahu k vymedzeným sporným právnym otázkam. Súčasne sa náležite - t.j. formulovaním úvahy, nie len odkazom na ustanovenie - vysporiada i s námietkou odporcov (osobitne u každého z nich) o nedostatku (ich) pasívnej legitímácie. Napokon v súvislosti s úpravou trov konania je potrebné zaoberať sa aj posúdením/hodnotením otázky (prípadného) procesného úspechu navrhovateľky z dôvodu späťvzatia návrhu (v zásadnej časti) vyvolaného postupom odporcov.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie n i e j e príпустné.